

Lagförslag om landskapslag om cybersäkerhet och motståndskraft

Vikarierande lagberedare Rickard Stenman

Upplägg

1. Förslagets syfte och genomförande
2. Kriterierna för att en verksamhetsutövare ska omfattas av förslagets tillämpningsområdet
3. Kravställningen på de olika kategorierna av verksamhetsutövare
4. Landskapsregeringens myndighetsuppgifter
5. Särskilt om förhållandet till rikets genomförande
6. Konsekvenser

Förslagets syfte och genomförande

- Lagförslaget föreslås utgöra landskapets samlade minimigenomförande av:
 - Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2555 om åtgärder för en hög gemensam cybersäkerhetsnivå i hela unionen (cybersäkerhetsdirektivet), och
 - Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/255/ om kritiska entiteters motståndskraft (motståndskraftsdirektivet)

LANDSKAPSLAG **om cybersäkerhet och motståndskraft**

I enlighet med lagtingets beslut föreskrivs:

1 kap. **Allmänna bestämmelser**

1 § *Lagens syfte*

Syftet med denna lag är att:

- 1) uppnå en hög cybersäkerhetsnivå, och
- 2) uppnå en hög grad av motståndskraft och säkerställa tillhandahållandet av samhällsviktiga tjänster.

Förslagets tillämpning, steg 1

- Förslagets tillämpning på en åländsk verksamhetsutövare förutsätter i ett första steg att dennas verksamhet faller inom ramen för landskapets lagstiftningsbehörighet.
 - Behörighetskatalogen i 18 § självstyrelselagen föreskriver exempelvis att landskapet har lagstiftningsbehörigheten över landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar, kommunernas förvaltning, jord- och skogsbruk, fiske, postväsendet samt näringsverksamhet, med vissa undantag.
 - Behörighetskatalogen i 27 och 29 §§ självstyrelselagen föreskriver exempelvis att riket har lagstiftningsbehörighet över utrikeshandeln, handelssjöfart, luftfart, kärnkraft, mediciner och produkter av läkemedelstyp, narkotiska ämnen samt framställning av gifter, televäsendet samt bank- och kreditväsendet.

2 kap.

Lagens tillämpningsområde

5 §

Förhållandet till annan lagstiftning

Denna lag ska enbart tillämpas på verksamhetsutövare vilka omfattas av bestämmelserna i detta kapitel till den del som dessa bedriver verksamhet eller tillhandahåller tjänster inom ramen för Ålands lagstiftningsbehörighet.

Steg 2 - Verksamhetsutövare

- Tillämpningen förutsätter i ett andra steg att denna utgör en uppräknad verksamhetsutövartyp inom en kritisk sektor enligt förteckningarna i direktivens bilagor.
 - I bilagorna utpekade ett tiotal olika sektorer.
 - I bilagorna utpekade en mängd olika särskilda verksamhetsutövartyper och omfattade typer skiljer sig åt mellan sektorerna.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med:

41) *verksamhetsutövare*: en juridisk eller fysisk person, enskild eller offentlig, vilken bedriver verksamhet,

42) *offentlig verksamhetsutövare*: landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter, med undantag för Ålands polismyndighet,

3 §

Verksamhetsutövare

Denna lag ska tillämpas på verksamhetsutövare om de eller deras verksamhet, vilken inte är ringa eller sporadisk, omfattas av förteckningen i bilagorna I eller II till cybersäkerhetsdirektivet om:

1) verksamhetsutövaren uppfyller eller överstiger definitionen av ett medelstort företag enligt artikel 2 i bilagan till Kommissionens rekommendation 2003/361/EG om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag,

2) verksamhetsutövaren tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst eller en betrodd tjänst,

7) verksamhetsutövaren är en offentlig verksamhetsutövare, eller

8) verksamhetsutövaren har identifierats som en kritisk verksamhetsutövare.

Denna lag ska även tillämpas på verksamhetsutövare om de eller deras verksamheter omfattas av bilagan till motståndskraftsdirektivet och har identifierats som kritiska verksamhetsutövare.

BILAGA I

HÖGKRITISKA SEKTORER

Sektor	Delsektor	Typ av entitet
1. Energi	a) Electricitet	— Elföretag enligt definitionen i artikel 2.57 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 ⁽¹⁾ som bedriver leverans enligt definitionen i artikel 2.12 i det direktivet — Systemansvariga för distributionssystem enligt definitionen i artikel 2.29 i direktiv (EU) 2019/944 — Systemansvariga för överföringssystem enligt definitionen i artikel 2.35 i direktiv (EU) 2019/944 — Producenter enligt definitionen i artikel 2.38 i direktiv (EU) 2019/944 — Nominerade elmarknadsoperatörer enligt definitionen i artikel 2.8 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 ⁽²⁾ — Marknadsaktörer enligt definitionen i artikel 2.25 i förordning (EU) 2019/943 och som tillhandahåller aggregering, efterfrågeflexibilitet eller energilagringstjänster enligt definitionen i artikel 2.18, 2.20 och 2.59 i direktiv (EU) 2019/944 — Laddningsoperatörer som har ansvar för förvaltning och drift av en laddningspunkt och som tillhandahåller en laddningstjänst till slutanvändare, även när detta utförs på uppdrag av en leverantör av mobilitetstjänster och i dess namn

BILAGA II

ANDRA KRITISKA SEKTORER

Sektor	Delsektor	Typ av entitet
1. Post- och budtjänster		Tillhandahållare av posttjänster enligt definitionen i artikel 2.1a i direktiv 97/67/EG, inbegripet tillhandahållare av budtjänster
2. Avfallshantering		Verksamhetsutövare som bedriver avfallshantering enligt definitionen i artikel 3.9 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG ⁽¹⁾ , dock undantaget verksamhetsutövare vars huvudsakliga näringsverksamhet inte är avfallshantering

Steg 3 - Klassificering och identifiering

- Förslagets tillämpning förutsätter i tredje hand att verksamhetsutövaren antingen på objektiva grunder klassificeras som, eller av landskapsregeringen identifieras som en kritisk, väsentlig eller viktig verksamhetsutövare.

4 §

Avgränsning av tillämpningsområdet

Skyldigheter enligt lagen för verksamhetsutövare att vidta åtgärder för att stärka motståndskraften enligt 4 kap. och åtgärder för cybersäkerhet och rapportering enligt 5 kap., inbegripet sammanhängande bestämmelser om tillsyns- och efterlevnadskontroll i 8 kap., ska inte tillämpas på verksamhetsutövares verksamhet eller tjänster vilka tillhandahålls inom områdena nationell säkerhet, allmän säkerhet, försvar eller brottsbekämpning.

Denna lag tillämpas inte på verksamhetsutövare vilka enbart bedriver sådan verksamhet eller tillhandahåller sådana tjänster vilka avses i 1 mom.

Med avvikelse från 1 och 2 mom. tillämpas lagens skyldigheter för verksamhetsutövare att vidta åtgärder för cybersäkerhet och rapportering enligt 5 kap. alltså på verksamhetsutövare vilka är tillhandahållare av betrodda tjänster.

Lagens skyldigheter för verksamhetsutövare att vidta åtgärder för att stärka motståndskraften enligt 4 kap., jämte därmed sammanhängande bestämmelser om internationellt samråd och tillsyns- och efterlevnadskontroll i 8 kap., ska inte tillämpas på kritiska verksamhetsutövare vilka omfattas av sektorn digital infrastruktur i bilagan till motståndskraftsdirektivet.

Lagens bestämmelser vilka förpliktar utlämnande av information ska inte tillämpas om utlämnandet av informationen skulle äventyra försvaret eller den nationella säkerheten, eller strida mot ett viktigt intresse i samband därmed.

5 §

Förhållandet till annan lagstiftning

Denna lag ska enbart tillämpas på verksamhetsutövare vilka omfattas av bestämmelserna i detta kapitel till den del som dessa bedriver verksamhet eller tillhandahåller tjänster inom ramen för Ålands lagstiftningsbehörighet.

Om det i sektorsspecifika unionsrättsakter, någon annan lag eller bestämmelser eller föreskrifter vilka har utfärdats med stöd av någon annan lag föreskrivs att kritiska verksamhetsutövare ska vidta åtgärder för att stärka sin motståndskraft eller att en väsentlig eller viktig verksamhetsutövare ska vidta åtgärder för cybersäkerhet eller rapportera betydande cybersäkerhetsincidenter vilka avviker från denna lag, och dessa krav har minst samma verkan som motsvarande skyldigheter vilka fastställs i denna lag, ska dessa tillämpas i stället för motsvarande bestämmelser i denna lag, inbegripet sammanhängande bestämmelser om tillsyn och efterlevnadskontroll i 8 kap.

Den information vilken är sekretessbelagd enligt unionsrättsliga eller andra bestämmelser ska enbart utbytas inom ramen för denna lags skyldigheter med kommissionen och andra berörda myndigheter när ett sådant utbyte är nödvändigt och då begränsas till vad som är relevant och proportionellt för ändamålet med utbytet, med bevarande av informationens konfidentialitet och skyddande av berörda verksamhetsutövares säkerhets- och affärsintressen.

Behandlingen av personuppgifter enligt denna lag ska utföras i enlighet med den allmänna dataskyddsförordningen, landskapslag (2019:9) om dataskydd inom landskaps- och kommunalförvaltningen och landskapslag (2019:74) om tillämpning på Åland av riksförfattningar om dataskydd.

6 §

Jurisdiktion, territorialitet och gränsöverskridande verksamhetsutövare

Denna lag ska tillämpas på verksamhetsutövare vilka är etablerade och bedriver verksamhet eller tillhandahåller tjänster på Åland.

Oberoende av i vilken stat en gränsöverskridande verksamhetsutövare är etablerad ska denna lag tillämpas på de vilka tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst på Åland.

Denna lag ska även tillämpas på gränsöverskridande verksamhetsutövare vilka är leverantörer av molntjänster, datacentraltjänster, nätverk för leverans av innehåll, betrodda tjänster, allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster, utlokaliserade drifttjänster, utlokaliserade säkerhetstjänster, internetbaserade marknadsplatser, sökmotorer eller plattformar för sociala nätverkstjänster, i den mån de har sitt huvudsakliga etableringsställe på Åland.

En gränsöverskridande verksamhetsutövare ska anses ha sitt huvudsakliga etableringsställe på Åland om det är inom landskapet besluten om åtgärder för cybersäkerhet i huvudsak fattas. Om det inte kan fastställas att besluten om cybersäkerhetsåtgärder fattas inom landskapet eller sådana beslut inte fattas i Europeiska unionen ska det huvudsakliga etableringsstället anses vara beläget på Åland om det är inom landskapet cybersäkerhetsoperationer utförs. Det huvudsakliga etableringsstället ska annars anses vara beläget på Åland om den berörda verksamhetsutövaren på Åland har det etableringsställe vilket har flest anställda inom den Europeiska unionen.

För det fall att en gränsöverskridande verksamhetsutövare inte är etablerad i Europeiska unionen, ska denna lag tillämpas på verksamhetsutövaren om dess utsedda företrädare i Europeiska unionen är etablerad på Åland. För gränsöverskridande verksamhetsutövare vilka tillhandahåller tjänster på Åland, men inte har utsett en företrädare i Europeiska unionen, tillämpas alltså bestämmelserna i denna lag.

Gränsöverskridande verksamhetsutövare vilka omfattas av en annan medlemsstat i Europeiska unionens jurisdiktion men vilka tillhandahåller tjänster eller har ett nätverks- och informationssystem på Åland omfattas av denna lags bestämmelser om tillsyn och efterlevnadskontroll i 8 kap. i den mån som landskapsregeringen agerar inom ramen för en begäran om ömsesidigt bistånd.

Steg 3.1 - Kritiska verksamhetsutövare

- Kritiska verksamhetsutövare identifieras av landskapsregeringen, senast den 17 juli 2026. Kan även anses vara av särskild europeisk betydelse.

7 §

Kritiska verksamhetsutövare

En verksamhetsutövare vilken omfattas av förteckningen i bilagan till motståndskraftsdirektivet ska av landskapsregeringen, med iakttagande av den nationella riskbedömningen och den nationella strategin för motståndskraft, identifieras som en kritisk verksamhetsutövare om:

1) verksamhetsutövaren tillhandahåller en eller flera samhällsviktiga tjänster,

2) verksamhetsutövaren bedriver verksamhet och dess kritiska infrastruktur är belägen på Åland, och

3) en incident skulle få betydande störande effekter för verksamhetsutövarens tillhandahållande av en eller flera samhällsviktiga tjänster eller för tillhandahållandet av andra verksamhetsutövarers samhällsviktiga tjänster, vilka är beroende av den eller de samhällsviktiga tjänsterna.

Vid en bedömning av huruvida en incident skulle få betydande störande effekter enligt 1 mom. 3 punkten ska följande omständigheter beaktas:

1) antalet användare vilka är beroende av den samhällsviktiga tjänst vilken den berörda verksamhetsutövaren tillhandahåller,

2) den grad till vilken andra verksamhetsutövare är beroende av den samhällsviktiga tjänsten i fråga,

3) vilken effekt incidenter skulle kunna ha på ekonomisk och samhällelig verksamhet, miljön, den allmänna säkerheten och tryggheten eller befolkningens hälsa,

4) verksamhetsutövarens marknadsandel på marknaden för den eller de berörda samhällsviktiga tjänsterna,

5) det geografiska område vilket skulle kunna påverkas av en incident, och

6) verksamhetsutövarens betydelse för upprätthållandet av en tillräcklig nivå på den samhällsviktiga tjänsten.

En verksamhetsutövare ska klassificeras som en kritisk verksamhetsutövare av särskild europeisk betydelse om:

1) den av landskapsregeringen har identifierats som en kritisk verksamhetsutövare, och

2) den tillhandahåller samma eller liknande samhällsviktiga tjänster till eller i minst sex medlemsstater i Europeiska unionen och kommissionen på grundval av samråd med landskapsregeringen har fastställt detta samt beslutat att identifiera den som en kritisk verksamhetsutövare av särskild europeisk betydelse.

Steg 3.2 - Väsentliga verksamhetsutövare

- Väsentliga verksamhetsutövare klassificeras i första hand på objektiva grunder.

8 §

Väsentliga verksamhetsutövare

En verksamhetsutövare ska klassificeras som en väsentlig verksamhetsutövare om:

1) verksamhetsutövaren omfattas av förteckningen i bilaga I till cybersäkerhetsdirektivet och överskrider definitionen av ett medelstort företag enligt artikel 2.1 och 3.1–3.3 i bilagan till Kommissionens rekommendation om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag,

2) verksamhetsutövaren är en tillhandahållare av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster och definieras som ett medelstort företag enligt artikel 2 i bilagan till Kommissionens rekommendation om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag,

3) verksamhetsutövaren är en kvalificerad tillhandahållare av betrodda tjänster,

4) verksamhetsutövaren är en offentlig verksamhetsutövare,

5) verksamhetsutövaren av landskapsregeringen har identifierats som en kritisk verksamhetsutövare, eller

6) verksamhetsutövaren av landskapsregeringen, utifrån kriterierna i 3 § 3–6 punkterna, har identifierats som en väsentlig verksamhetsutövare.

Steg 3. - Viktiga verksamhetsutövare

- Viktiga verksamhetsutövare klassificeras även de i första hand på objektiva grunder.

9 §

Viktiga verksamhetsutövare

En verksamhetsutövare vilken omfattas av förteckningen i bilagorna I eller II till cybersäkerhetsdirektivet samt omfattas av lagens tillämpningsområde och inte har klassificerats som en väsentlig verksamhetsutövare enligt 8 § ska klassificeras som en viktig verksamhetsutövare, inbegripet verksamhetsutövare vilka av landskapsregeringen, utifrån kriterierna i 3 § 3–6 punkterna, har identifierats som viktiga verksamhetsutövare.

Steg 3.4 – Landskapsregeringens identifiering av väsentliga och viktiga verksamhetsutövare

- Landskapsregeringen ska vidare, senast den 17 april 2025, i andra hand identifiera andra verksamhetsutövare, som väsentliga eller viktiga.

10 §

Landskapsregeringens identifiering av verksamhetsutövare och underrättelse

Landskapsregeringen ska senast den 17 juli 2026, samt därefter när så är nödvändigt, identifiera verksamhetsutövare vilka omfattas av förteckningen i bilagan till motståndskraftsdirektivet som kritiska verksamhetsutövare.

Landskapsregeringen ska senast den 17 april 2025, samt därefter när så är nödvändigt, identifiera andra än redan klassificerade verksamhetsutövare vilka omfattas av förteckningen i bilagorna I och II till cybersäkerhetsdirektivet som en väsentlig eller viktig verksamhetsutövare.

Landskapsregeringen ska underrätta de verksamhetsutövare vilka den har identifierat om detta och om deras skyldigheter enligt kapitlen 4 och 5, om det datum från och med vilket dessa skyldigheter är tillämpliga på dem, samt att underrätta kritiska verksamhetsutövare vilka omfattas av sektorn digital infrastruktur i bilagan till motståndskraftsdirektivet om att de inte har några skyldigheter att vidta åtgärder för att stärka motståndskraften enligt kapitel 5. Underrättelse ska ske inom en månad från landskapsregeringens informering, med undantag för identifierade kritiska verksamhetsutövare av särskild europeisk betydelse, vilka ska underrättas utan dröjsmål.

3 §

Verksamhetsutövare

3) verksamhetsutövaren är den enda leverantören i Finland av en tjänst vilken är väsentlig för att upprätthålla kritisk samhällelig eller ekonomisk verksamhet,

4) en störning av den tjänst vilken verksamhetsutövaren tillhandahåller kan ha en betydande påverkan på skyddet för människors liv och hälsa, allmän säkerhet eller folkhälsa,

5) en störning av den tjänst vilken verksamhetsutövaren tillhandahåller kan medföra betydande systemrisker, särskilt för de sektorer där sådana störningar kan få gränsöverskridande konsekvenser,

4 & 5 kap. - Verksamhetsutövares skyldigheter

- Kritiska verksamhetsutövare ska verka för motståndskraft, enligt förslaget 4 kap.
 - En kritisk verksamhetsutövare av särskild europeisk betydelse åläggs vissa mindre tilläggsskyldigheter.
- Väsentliga och viktiga verksamhetsutövare ska verka för cybersäkerhet, enligt förslaget 5 kap.

11 §

Uppgifter om verksamhetsutövare för förteckning

En verksamhetsutövare vilken har klassificerats eller identifierats som en väsentlig eller viktig verksamhetsutövare ska lämna åtminstone följande uppgifter till landskapsregeringen:

- 1) verksamhetsutövarens namn.
- 2) adress och aktuella kontaktuppgifter, inklusive e-postadresser, IP-adresser och telefonnummer,
- 3) den eller de sektorer och undersektorer enligt förteckningen i bilagorna I eller II i cybersäkerhetsdirektivet som verksamhetsutövaren tillhör, och
- 4) i tillämpliga fall, en förteckning över de medlemsstater i Europeiska unionen där de tillhandahåller tjänster vilka omfattas av cybersäkerhetsdirektivet.

Leverantörer av molntjänster, datacentraltjänster, nätverk för leverans av innehåll, utlokaliserade drifttjänster, utlokaliserade säkerhetstjänster, internetbaserade marknadsplatser, sökmotorer och plattformar för sociala nätverkstjänster ska utöver uppgifterna i 1 mom. och senast den 17 januari 2025 lämna landskapsregeringen följande uppgifter:

- 1) den typ av verksamhetsutövare enligt förteckningen i bilagorna I eller II i cybersäkerhetsdirektivet vilken verksamhetsutövaren utgör,
- 2) adressen till verksamhetsutövarens huvudsakliga etableringsställe och andra rättsligt giltiga etableringsställen i Europeiska unionen eller, om verksamhetsutövaren inte är etablerad i Europeiska unionen, till dess företrädare, och
- 3) verksamhetsutövarens IP-adressintervall.

En verksamhetsutövare ska utan dröjsmål underrätta landskapsregeringen om ändringar av de uppgifter vilka avses i 1 och 2 mom. denna paragraf. Landskapsregeringen ska underrättas om ändringar av de uppgifter vilka avses i 1 mom. inom två veckor och av de uppgifter vilka avses i 2 mom. inom tre månader från datumet för ändringen.

En verksamhetsutövare vilken har identifierats som en kritisk verksamhetsutövare ska utan dröjsmål underrätta landskapsregeringen om den tillhandahåller samhällsviktiga tjänster till eller i minst sex medlemsstater i Europeiska unionen, samt om de samhällsviktiga tjänster vilka den tillhandahåller till eller i dessa medlemsstater och till eller i vilka medlemsstater den tillhandahåller sådana samhällsviktiga tjänster.

Kritiska verksamhetsutövares skyldigheter 1

4 kap.

Kritiska verksamhetsutövares skyldigheter

13 §

Riskbedömning

En kritisk verksamhetsutövare ska inom nio månader från det att den har mottagit en underrättelse om identifiering som kritisk verksamhetsutövare, samt därefter när det är nödvändigt och minst vart fjärde år, på grundval av den nationella riskbedömningen och andra relevanta informationskällor göra en riskbedömning, för att bedöma alla relevanta risker vilka kan störa tillhandahållandet av dess samhällsviktiga tjänster.

En riskbedömning enligt 1 mom. ska innehålla en redogörelse för alla relevanta risker för naturolyckor och risker orsakade av människan vilka skulle kunna leda till en incident, inbegripet risker av sektorsövergripande eller gränsöverskridande slag, olyckor, naturkatastrofer, hot mot folkhälsan och hybridhot samt övriga hot.

En riskbedömning enligt 1 mom. ska även beakta den grad till vilken andra sektorer i förteckningen i bilagan till motståndskraftsdirektivet är beroende av den samhällsviktiga tjänst vilken tillhandahålls av den kritiska verksamhetsutövaren och den grad till vilken den är beroende av samhällsviktiga tjänster vilka tillhandahålls av andra verksamhetsutövare i sådana andra sektorer, inbegripet i angränsande medlemsstater i Europeiska unionen och, i förekommande fall, tredjeländer.

En kritisk verksamhetsutövare får, om en annan riskbedömning eller ett annat dokument har utarbetats för motsvarande ändamål, använda den bedömningen eller det dokumentet.

Landskapsregeringen kan inom ramen för utövandet av sin tillsynsfunktion slå fast att en annan riskbedömning utförd av en kritisk verksamhetsutövare helt eller delvis uppfyller skyldigheten enligt denna paragraf.

14 §

Åtgärder och plan för motståndskraft

En kritisk verksamhetsutövare ska vidta lämpliga och proportionerliga tekniska, säkerhetsmässiga och organisatoriska åtgärder för att säkerställa sin motståndskraft, på grundval av den nationella riskbedömningen och resultatet av dess egna riskbedömning, inbegripet åtgärder vilka är nödvändiga för att:

- 1) förhindra incidenter från att uppstå,
- 2) säkerställa ett tillfredsställande fysiskt skydd av dess lokaler och kritiska infrastruktur,
- 3) reagera på, stå emot och begränsa konsekvenserna av incidenter,
- 4) återhämta sig från incidenter,
- 5) säkerställa en ändamålsenlig hantering av personalsäkerhet, och
- 6) öka medvetenheten om de åtgärder vilka anges i 1–5 punkterna hos berörd personal.

En kritisk verksamhetsutövare ska i samma syfte utarbeta en plan för motståndskraft, innehållande en beskrivning av de åtgärder vilka har vidtagits enligt 1 mom.

En kritisk verksamhetsutövare får, om en annan plan eller ett annat dokument har utarbetats för motsvarande ändamål, sammanställa motsvarande innehåll i den andra planen eller det andra dokumentet, förutsatt att detta nämns i planen eller dokumentet.

Landskapsregeringen kan inom ramen för utövandet av sin tillsynsfunktion slå fast att en annan plan eller ett annat dokument utarbetat av en kritisk verksamhetsutövare helt eller delvis uppfyller skyldigheten enligt denna paragraf.

En kritisk verksamhetsutövare ska utse en kontaktpunkt, genom vilken sambandet med landskapsregeringen ordnas.

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om åtgärder och plan för motståndskraft enligt 1 och 2 mom.

Kritiska verksamhetsutövares skyldigheter 2

16 §

Incidentrapportering

En kritisk verksamhetsutövare ska utan onödigt dröjsmål rapportera till landskapsregeringen om incidenter vilka medför en betydande störning eller kan medföra en betydande störning i tillhandahållandet av samhällsviktiga tjänster. En kritisk verksamhetsutövare ska, om det inte är operativt omöjligt, lämna in en första rapport inom 24 timmar efter det att den har fått kännedom om en incident, åtföljd, i förekommande fall, av en detaljerad rapport senast en månad därefter. För att fastställa huruvida störningen är betydande ska i synnerhet följande omständigheter beaktas:

- 1) antal och andel användare vilka berörs av störningen,
- 2) störningens varaktighet, och
- 3) det geografiska område vilket påverkas av störningen.

Incidentrapport enligt 1 mom. ska omfatta all tillgänglig information vilken är nödvändig för att landskapsregeringen ska kunna förstå incidentens art, orsak och möjliga konsekvenser, inbegripet eventuell information vilken krävs för att kunna fastställa incidentens eventuella gränsöverskridande verkningar.

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om formen för och innehållet i incidentrapportering enligt 1 och 2 mom.

17 §

Standarder

En kritisk verksamhetsutövare ska sträva efter att i förekommande fall använda tillämpliga europeiska och internationellt erkända standarder och tekniska specifikationer vilka är relevanta för åtgärder för säkerhet och motståndskraft.

18 §

Rådgivande uppdrag

En berörd kritisk verksamhetsutövare av särskild europeisk betydelse ska till ett rådgivande uppdrag ge åtkomst till uppgifter, system och anläggningar vilka rör tillhandahållandet av deras samhällsviktiga tjänster vilka är nödvändiga för utförandet av ett rådgivande uppdrag.

En berörd kritisk verksamhetsutövare av särskild europeisk betydelse ska ta vederbörlig hänsyn till kommissionens yttrande över ett rådgivande uppdrags slutsatser och lämna information till kommissionen och berörda myndigheter i de medlemsstater i Europeiska unionen till eller i vilka den samhällsviktiga tjänsten tillhandahålls om de åtgärder vilka den har vidtagit i enlighet med yttrandet.

Väsentliga och viktiga verksamhetsutövares skyldigheter 1

5 kap.

Väsentliga och viktiga verksamhetsutövares skyldigheter

19 §

Ledningens styrning och ansvar

En väsentlig eller viktig verksamhetsutövares ledning svarar för verksamhetsutövares vidtagande av åtgärder för cybersäkerhet och övervakar genomförandet av dem.

Med ledning enligt 1 mom. avses verksamhetsutövares styrelse, förvaltningsråd och verkställande direktör samt någon annan i därmed jämförbar ställning vilken i praktiken leder dess verksamhet.

En väsentlig eller viktig verksamhetsutövares ledning och dess befattningshavare kan ställas till svars för verksamhetsutövares överträdelse av dess skyldigheter enligt denna lag.

En befattningshavare i en ledning är skyldig att genomgå relevant utbildning och ska uppmuntra verksamhetsutövaren att regelbundet erbjuda liknande utbildning till sina anställda.

20 §

Åtgärder för cybersäkerhet

En väsentlig eller viktig verksamhetsutövare ska vidta lämpliga och proportionerliga tekniska, driftsrelaterade och organisatoriska åtgärder för att hantera risker vilka hotar säkerheten i nätverks- och informationssystem som de använder för sin verksamhet eller för att tillhandahålla sina tjänster och för att förhindra eller minimera cybersäkerhetsincidenters påverkan på användarna av deras tjänster och på andra tjänster.

Åtgärderna enligt 1 mom. ska säkerställa en nivå på säkerheten i nätverks- och informationssystem vilken är lämplig i förhållande till den föreliggande risken. Vid bedömningen av åtgärdernas proportionalitet ska vederbörlig hänsyn tas till verksamhetsutövares grad av riskexponering, och storlek samt sannolikheten för att cybersäkerhetsincidenter inträffar och deras allvarlighetsgrad.

Åtgärderna enligt 1 mom. ska baseras på en allriskansats syftande till att skydda en verksamhetsutövares nätverks- och informationssystem samt dessa systems fysiska miljö från cybersäkerhetsincidenter och ska åtminstone inbegripa:

- 1) strategier för riskanalys och informationssystemens säkerhet,
- 2) incidenthantering,
- 3) driftskontinuitet och krishantering,
- 4) säkerhet i leveranskedjan,
- 5) säkerhet vid förvärv, utveckling och underhåll av nätverks- och informationssystem,

6) strategier och förfaranden för att bedöma effektiviteten i åtgärderna för cybersäkerhet,

7) grundläggande praxis för cyberhygien och utbildning i cybersäkerhet,

8) strategier och förfaranden för användning av kryptografi och, när så är lämpligt, kryptering,

9) personalsäkerhet, strategier för åtkomstkontroll och tillgångsförvaltning, och

10) användning inom verksamhetsutövaren, när så är lämpligt, av lösningar för multifaktorautentisering eller kontinuerlig autentisering, säkrade röst-, video- och textkommunikationer och säkrade nödkommunikationssystem.

Övervägande av lämpliga åtgärder enligt 3 mom. 4 punkten ska ske med beaktande de sårbarheter vilka är specifika för varje direktleverantör och tjänsteleverantör, den övergripande kvaliteten på leverantörers och tjänsteleverantörers produkter och cybersäkerhetspraxis och resultatet av de samordnade säkerhetsriskbedömningar av kritiska leveranskedjor vilka utförs av NIS-samarbetsgruppen i samarbete med kommissionen och Enisa.

En väsentlig eller viktig verksamhetsutövare vilken finner att den inte följer de åtgärder vilka föreskrivs i 3 mom. ska utan onödigt dröjsmål vidta alla nödvändiga, lämpliga och proportionerliga korrigerande åtgärder.

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om åtgärder för cybersäkerhet enligt 1–4 mom.

Väsentliga och viktiga verksamhetsutövares skyldigheter 2

21 §

Cybersäkerhetsincidentrapportering

En väsentlig eller viktig verksamhetsutövare ska utan onödigt dröjsmål rapportera till landskapsregeringen om alla cybersäkerhetsincidenter vilka har en betydande inverkan på tillhandahållandet av deras tjänster enligt 3 mom. (betydande cybersäkerhetsincidenter). När så är lämpligt ska en berörd verksamhetsutövare utan onödigt dröjsmål underrätta användarna av deras tjänster om betydande cybersäkerhetsincidenter vilka sannolikt inverkar negativt på tjänsternas tillhandahållande. Verksamhetsutövaren ska bland annat rapportera information vilken gör det möjligt för landskapsregeringen att fastställa cybersäkerhetsincidentens eventuella gränsöverskridande verkningar.

Verksamhetsutövaren ska även, i tillämpliga fall, utan onödigt dröjsmål underrätta de användare av deras tjänster vilka kan påverkas av ett betydande cyberhot om eventuella åtgärder eller avhjälpande arrangemang vilka dessa användare kan vidta som svar på hotet. När så är lämpligt ska verksamhetsutövaren även informera användare om det betydande cyberhotet.

En cybersäkerhetsincident ska anses vara betydande om:

- 1) den har orsakat eller kan orsaka allvarliga driftsstörningar för tjänsterna eller ekonomiska förluster för verksamhetsutövaren, eller
- 2) den har påverkat eller kan påverka andra fysiska eller juridiska personer genom att vålla betydande materiell eller immateriell skada.

Vid rapportering enligt 1 mom. ska verksamhetsutövaren lämna följande till landskapsregeringen:

- 1) utan onödigt dröjsmål och under alla omständigheter inom 24 timmar efter att ha fått kännedom om den betydande cybersäkerhetsincidenten, en tidig varning vilken i tillämpliga fall ska ange om den betydande cybersäkerhetsincidenten misstänks ha orsakats av olagliga eller avsiktligt skadliga handlingar eller kan ha gränsöverskridande verkningar,

- 2) utan onödigt dröjsmål och under alla omständigheter inom 72 timmar efter att ha fått kännedom om den betydande cybersäkerhetsincidenten, en incidentrapport vilken, i tillämpliga fall, ska uppdatera den information vilken avses i 1 punkten och ange en inledande bedömning av den betydande cybersäkerhetsincidenten, dess allvarlighetsgrad och konsekvenser samt, i förekommande fall, angreppsindikatorer,

- 3) på begäran av landskapsregeringen, en delrapport om relevanta statusuppdateringar,

- 4) senast en månad efter inlämningen av den incidentrapport vilken avses i 2 punkten, en slutrapport vilken ska innehålla följande:

- a) en detaljerad beskrivning av cybersäkerhetsincidenten,

- b) den typ av hot eller grundorsak vilken sannolikt har utlöst cybersäkerhetsincidenten,

- c) tillämpade och pågående begränsande åtgärder, och

- d) i tillämpliga fall, cybersäkerhetsincidentens gränsöverskridande verkningar, och

- 5) i händelse av en pågående cybersäkerhetsincident vid tidpunkten för inlämnandet av den slutrapport vilken avses i 4 punkten, en lägesrapport vid den tidpunkten och en slutrapport inom en månad efter det att den har hantierat cybersäkerhetsincidenten.

En verksamhetsutövare vilken är tillhandahållare av betrodda tjänster ska, genom undantag från 4 mom. 2 punkten, när det gäller betydande cybersäkerhetsincidenter vilka påverkar tillhandahållandet av de betrodda tjänsterna, utan onödigt dröjsmål och under alla omständigheter inom 24 timmar efter att ha fått kännedom om en betydande cybersäkerhetsincident, avge en incidentrapport till landskapsregeringen.

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om formen för och innehållet i cybersäkerhetsincidentrapportering enligt 1–5 mom.

Väsentliga och viktiga verksamhetsutövares skyldigheter 3

22 §

Frivillig rapportering

Frivillig rapportering, utöver den rapportering vilken föreskrivs i 21 §, kan avges till landskapsregeringen av:

1) väsentliga och viktiga verksamhetsutövare, avseende på cybersäkerhetsincidenter, cyberhot och tillbud, och

2) andra verksamhetsutövare än de vilka avses i 1 punkten, oberoende av om de omfattas av denna lag, avseende betydande cybersäkerhetsincidenter, cyberhot och tillbud.

23 §

Europeiska ordningar för cybersäkerhetscertifiering

En väsentlig eller viktig verksamhetsutövare ska sträva efter att använda särskilda IKT-produkter, IKT-tjänster och IKT-processer, vilka har utvecklats av verksamhetsutövaren eller har upphandlats från tredje parter, vilka är certifierade enligt europeiska ordningar för cybersäkerhetscertifiering vilka har antagits i enlighet med artikel 49 i cybersäkerhetsakten.

En väsentlig eller viktig verksamhetsutövare ska sträva efter att använda kvalificerade betrodda tjänster.

24 §

Standarder

En väsentlig eller viktig verksamhetsutövare ska sträva efter att i förekommande fall använda tillämpliga europeiska och internationella standarder och tekniska specifikationer av relevans för säkerheten i dess nätverks- och informationssystem.

Landskapsregeringen och dess uppgifter 1

6 kap. Cyberkrishanteringsmyndighet och enhet för hantering av cybersäkerhetsincidenter

25 §

Cyberkrishanteringsmyndighet

Landskapsregeringen är cyberkrishanteringsmyndighet enligt denna lag och ansvarar därmed för hanteringen av storskaliga cybersäkerhetsincidenter och kriser.

Landskapsregeringen ska identifiera vilka kapaciteter, tillgångar och förfaranden på Åland som kan nyttjas i händelse av en cybersäkerhetskris.

26 §

Enhet för hantering av cybersäkerhetsincidenter

Landskapsregeringen är enhet för hantering av cybersäkerhetsincidenter enligt denna lag och ansvarar därmed för hanteringen av cybersäkerhetsincidenter på Åland.

Landskapsregeringen ska ha tillgång till en lämplig, säker och motståndskraftig kommunikations- och informationsinfrastruktur för utbyte av information med väsentliga och viktiga verksamhetsutövare och andra relevanta intressenter, för vilket ändamål landskapsregeringen bidra till införandet av säkra verktyg för informationsutbyte.

Landskapsregeringen ska samarbeta och, när det är lämpligt, utbyta relevant information om cybersäkerhet med sektoriella eller sektorsövergripande grupper av väsentliga och viktiga verksamhetsutövare.

Landskapsregeringen ska delta i sakkunnigbedömningar.

Landskapsregeringen kan genom rikets ansvariga myndighet upprätta samarbetsförbindelser med tredjeländers nationella enheter för hantering av cybersäkerhetsincidenter och utbyta relevant information med dem.

Landskapsregeringen kan genom rikets ansvariga myndighet samarbeta med tredjeländers nationella enheter för hantering av cybersäkerhetsincidenter eller motsvarande organ, särskilt i syfte att ge dem cybersäkerhetsstöd.

27 §

Krav på enheten för hantering av cybersäkerhetsincidenter och dess uppgifter

Landskapsregeringen ska, i egenskap av enhet för hantering av cybersäkerhetsincidenter, uppfylla följande krav:

1) landskapsregeringen ska säkerställa en hög nivå av tillgänglighet till sina kommunikationskanaler genom att undvika felkritiska systemdelar och ska kunna kontaktas och kontakta andra när som helst och på flera olika sätt och den ska tydligt ange kommunikationskanalerna och underrätta användargrupper och samarbetspartner om dessa,

2) landskapsregeringens lokaler och de informationssystem vilka den använder sig av ska vara belägna på säkra platser,

3) landskapsregeringen ska ha ett ändamålsenligt system för handläggning och dirigering av förfrågningar,

4) landskapsregeringen ska säkerställa verksamhetens konfidentialitet och trovärdighet,

5) landskapsregeringen ska ha tillräckligt med personal för att säkerställa att dess tjänster är ständigt tillgängliga och ska säkerställa att personalen har fått lämplig utbildning,

6) landskapsregeringen ska utrustas med redundanta system och reservlokaler för att säkerställa kontinuiteten i dess tjänster, och

7) landskapsregeringen ska delta i relevanta internationella samarbetsgrupper och nätverk.

Landskapsregeringen och dess uppgifter 2

Landskapsregeringen ska, i egenskap av enhet för hantering av cybersäkerhetsincidenter, ha följande uppgifter:

1) övervakning och analys av cyberhot, sårbarheter och cybersäkerhetsincidenter på landskapsnivå och, på begäran, tillhandahållande av stöd till berörda väsentliga och viktiga verksamhetsutövare avseende realtidsövervakning eller nära realtidsövervakning av deras nätverks- och informationssystem,

2) tillhandahållande av tidiga varningar, larm, meddelanden och spridning av information till väsentliga och viktiga verksamhetsutövare samt till andra relevanta intressenter om cyberhot, sårbarheter och cybersäkerhetsincidenter, om möjligt i nära realtid,

3) vidtagande av åtgärder till följd av cybersäkerhetsincidenter och, i tillämpliga fall, tillhandahållande av stöd till berörda väsentliga och viktiga verksamhetsutövare,

4) insamling och analys av forensiska uppgifter och tillhandahållande av dynamisk risk- och incidentanalys och situationsmedvetenhet när det gäller cybersäkerhet,

5) på begäran av en väsentlig eller viktig verksamhetsutövare, tillhandahållande av en proaktiv skanning av verksamhetsutövarens nätverks- och informationssystem i syfte att upptäcka sårbarheter med en potentiellt betydande påverkan,

6) deltagande i CSIRT-nätverket och ömsesidigt bistånd i enlighet med dess kapacitet och befogenheter till andra medlemmar i CSIRT-nätverket på deras begäran, och

7) bidragande till införandet av säkra verktyg för informationsutbyte enligt 25 § 2 mom.

Landskapsregeringen kan utföra en proaktiv, icke-inkräktande skanning av väsentliga och viktiga verksamhetsutövares allmänt tillgängliga nätverks- och informationssystem, i syfte att upptäcka sårbara eller osäkert konfigurerade nätverks- och informationssystem och informera berörda verksamhetsutövare. Skanningen får dock inte ha någon negativ inverkan på hur en verksamhetsutövares tjänster fungerar.

Landskapsregeringen kan, när den utför de uppgifter vilka avses 2 mom., prioritera särskilda uppgifter på grundval av en riskbaserad metod

Landskapsregeringen ska upprätta samarbetsförbindelser med relevanta intressenter inom den privata sektorn i syfte att uppnå lagens syfte.

Landskapsregeringen ska, för att underlätta det samarbete vilka avses i 5 mom., främja antagande och användning av gemensamma eller standardiserade metoder, klassificeringssystem och taxonomier när det gäller förfaranden för incidenthantering, och krishantering.

Landskapsregeringen och dess uppgifter 3

7 kap.

Landskapsregeringens informationsansvar

28 §

Arrangemang för informationsutbyte

Landskapsregeringen ska underlätta frivilligt informationsutbyte om motståndskraft mellan kritiska verksamhetsutövare, särskilt i fråga om sekretessbelagd och känslig information, konkurrens och skydd av personuppgifter.

Landskapsregeringen ska förenkla rapportering enligt 21 och 22 §§ genom tekniska medel.

Landskapsregeringen ska säkerställa att väsentliga eller viktiga verksamhetsutövare och, i relevanta fall, andra relevanta verksamhetsutövare vilka inte omfattas av denna lags tillämpningsområde, på frivillig basis har möjlighet att utbyta relevant information om cybersäkerhet sinsemellan, om sådant informationsutbyte:

1) syftar till att förebygga, upptäcka, reagera på eller återhämta sig från cybersäkerhetsincidenter eller begränsa deras inverkan, och

2) höjer cybersäkerhetsnivån.

Landskapsregeringen ska säkerställa att informationsutbyte sker inom grupper av väsentliga och viktiga verksamhetsutövare, och i relevanta fall, deras leverantörer eller tjänsteleverantörer, vilket med hänsyn till den potentiellt känsliga karaktären hos den information vilken utbyts ska genomföras med hjälp av arrangemang för informationsutbyte om cybersäkerhet.

Landskapsregeringen ska underlätta inrättandet av de arrangemang för informationsutbyte om cybersäkerhet vilka avses i 4 mom. Landskapsregeringen kan, i samband med fastställandet av närmare bestämmelser om myndigheters deltagande i sådana arrangemang, införa villkor för den information vilken tillgängliggörs av landskapsregeringen. Landskapsregeringen ska erbjuda stöd för tillämpningen av sådana arrangemang i enlighet med de riktlinjer för att stödja ett frivilligt informationsutbyte om cybersäkerhet vilka ingår i den nationella strategin för cybersäkerhet.

En verksamhetsutövare ska underrätta landskapsregeringen om sitt deltagande i de arrangemang för informationsutbyte om cybersäkerhet vilka avses i 3 mom. när de ingår i sådana arrangemang eller, om de utträder ur sådana arrangemang, när utträdet får verkan.

29 §

Informationsansvar vid incidenter

Landskapsregeringen ska genom ansvarig riksmyndighet, om en incident hos en kritisk verksamhetsutövare har eller kan ha en betydande påverkan på kontinuiteten i tillhandahållandet av samhällsviktiga tjänster i minst sex medlemsstater i Europeiska unionen, anmäla incidenten till kommissionen.

Landskapsregeringen ska genom Finlands gemensamma kontaktpunkt, på grundval av den information vilken en kritisk verksamhetsutövare lämnar i sin incidentrapport, informera gemensamma kontaktpunkter i andra medlemsstater i Europeiska unionen vilka påverkas, om incidenten har eller kan ha en betydande påverkan på kritiska verksamhetsutövare och kontinuiteten i tillhandahållandet av samhällsviktiga tjänster i en eller flera andra medlemsstater.

Landskapsregeringen ska, så snart som möjligt efter incidentrapportering enligt 16 §, tillhandahålla berörda kritisk verksamhetsutövare relevant uppföljningsinformation, inklusive information vilken skulle kunna hjälpa den att reagera ändamålsenligt på incidenten i fråga.

Landskapsregeringen ska informera allmänheten om incidenter om den bedömer att det skulle ligga i allmänhetens intresse.

Landskapsregeringen och dess uppgifter 4

30 §

Informationsansvar vid cybersäkerhetsincidenter

Landskapsregeringen ska mottaga och hantera rapportering om betydande cybersäkerhetsincidenter enligt 21 § och cybersäkerhetsincidenter, cyberhot och tillbud enligt 22 §.

Landskapsregeringen ska informera Finlands gemensamma kontaktpunkt om de rapporter om cybersäkerhetsincidenter, cyberhot och tillbud vilka inkommer.

Landskapsregeringen ska, utan onödigt dröjsmål och om möjligt inom 24 timmar från mottagandet av den tidiga varning vilken avses i 21 § 4 mom. 1 punkten, lämna ett svar till en rapporterande verksamhetsutövare och om en betydande cybersäkerhetsincident misstänks vara av brottslig art ska vägledning om brottsanmälan tillhandahållas.

Landskapsregeringen kan genom Finlands gemensamma kontaktpunkt vidarebefordra rapporter vilka har mottagits i enlighet med 21 § 1 mom. till de gemensamma kontaktpunkterna i andra berörda medlemsstater i Europeiska unionen.

Landskapsregeringen ska vid en gränsöverskridande eller sektorsövergripande betydande cybersäkerhetsincident se till att Finlands gemensamma kontaktpunkt i god tid förses med relevant information vilken har rapporterats till myndigheten i enlighet med 21 § 4 och 5 mom.

Landskapsregeringen ska, när så är lämpligt, samt särskilt om den betydande cybersäkerhetsincidenten berör två eller flera andra medlemsstater i Europeiska unionen, utan onödigt dröjsmål och genom Finlands gemensamma kontaktpunkt informera enheter för hantering av cybersäkerhetsincidenter i andra medlemsstater och Enisa om en betydande cybersäkerhetsincident. Informationen ska åtminstone inbegripa den vilken har mottagits i enlighet med 21 § 4 mom., med bevarande av verksamhetsutövares säkerhets- och affärsintressen samt den tillhandahållna informationens konfidentialitet.

Landskapsregeringen kan, om allmänhetens medvetenhet är nödvändig för att förhindra eller hantera en betydande cybersäkerhetsincident, eller om information om en betydande cybersäkerhetsincident på annat sätt ligger i allmänhetens intresse, efter samråd med en berörd verksamhetsutövare, informera allmänheten om en betydande cybersäkerhetsincident eller ålägga den berörda verksamhetsutövaren att göra detta.

Landskapsregeringen ska även behandla frivillig rapportering enligt 22 § i enlighet med de förfaranden vilka anges i 3–7 mom., med givande av företräde åt behandling av obligatorisk rapportering framför frivillig sådan.

Landskapsregeringen ska, vid behov, informera Finlands gemensamma kontaktpunkt om frivillig rapportering vilken har mottagits och samtidigt säkerställa att informationen från rapporterande verksamhetsutövare förblir konfidentiell och skyddas på lämpligt sätt. Utan att det påverkar förebyggande, utredning, avslöjande och lagföring av brott medför inte frivillig rapportering ett ökat ansvar för en rapporterande verksamhetsutövare.

Tillsyn och efterlevnadskontroll 1

8 kap.

Tillsyn och efterlevnadskontroll

31 §

Tillsynsmyndighet

Landskapsregeringen är tillsynsmyndighet enligt denna lag.

Landskapsregeringen ska agera självständigt och oberoende i sin roll som tillsynsmyndighet.

32 §

Stöd till samt samråd, samarbete och informationsutbyte med verksamhetsutövare om motståndskraft

Landskapsregeringen ska stödja kritiska verksamhetsutövare att stärka deras motståndskraft.

Landskapsregeringen ska samråda, samarbeta och utbyta information och god praxis om motståndskraft med kritiska verksamhetsutövare och relevanta berörda parter.

33 §

Myndighetssamråd och samarbete

Landskapsregeringen ska, när så är lämpligt, samråda och samarbeta om motståndskraft med andra relevanta nationella myndigheter.

Landskapsregeringen ska genom ansvarig riksmyndighet, när så är lämpligt, samråda om motståndskraft med tillsynsmyndigheter i andra medlemsstater i Europeiska unionen, i syfte att säkerställa att lagstiftningen tillämpas på ett konsekvent sätt och att stärka kritiska verksamhetsutövares motståndskraft samt, om möjligt, minska deras administrativa börda. Sådana samråd ska i synnerhet äga rum avseende kritiska verksamhetsutövare vilka:

- 1) använder kritisk infrastruktur vilken är fysiskt sammankopplad mellan två eller fler medlemsstater,
- 2) ingår i företagsstrukturer vilka är sammankopplade eller sammanlänkade med kritiska verksamhetsutövare i andra medlemsstater, eller
- 3) har identifierats som kritiska verksamhetsutövare i en medlemsstat och tillhandahåller samhällsviktiga tjänster till eller i andra medlemsstater.

Landskapsregeringen ska genom företrädare delta i EU-CyCLONe samt, vid behov med säkerhetsgodkännande, i gruppen för kritiska entiteters motståndskrafts arbete.

Landskapsregeringen ska samarbeta med Finlands gemensamma kontaktpunkt, enhet för hantering av it-säkerhetsincidenter och tillsynsmyndigheter när det gäller fullgörandet av dess skyldigheter enligt denna lag och cybersäkerhetslagen.

Landskapsregeringen ska, i syfte att säkerställa att dess uppgifter och skyldigheter om cybersäkerhet utförs på ett effektivt sätt och i den utsträckning det är möjligt samt på ett lämpligt sätt, samarbeta med Finlands tillsynsmyndigheter, brottsbekämpande myndigheter, dataskyddsmyndigheter, Transport- och kommunikationsverket och Finansinspektionen jämte andra relevanta nationella tillsynsmyndigheter enligt sektorsspecifika unionsrättsakter.

Landskapsregeringen ska regelbundet utbyta information i fråga om cybersäkerhet med Transport- och kommunikationsverket och Finansinspektionen, även när det gäller relevanta cybersäkerhetsincidenter och cyberhot.

Landskapsregeringen ska samarbeta med Finansinspektionen och ska inbjudas till tillsynsforum vilket har inrättats enligt artikel 32.1 i förordningen för digital operativ motståndskraft för finanssektorn när den utövar tillsyns- och efterlevnadskontroll gentemot en väsentlig eller viktig verksamhetsutövare vilken även har identifierats som en kritisk tredjepartsleverantör av IKT-tjänster enligt artikel 31 i den förordningen.

Tillsyn och efterlevnadskontroll 2

36 §

Tillsyn och efterlevnadskontroll av kritiska verksamhetsutövare

Landskapsregeringen kan vid tillsyn av en kritisk verksamhetsutövare vidta följande tillsynsåtgärder:

- 1) genomföra inspektioner på plats av kritisk infrastruktur och lokaler, vilka nyttjas för att tillhandahålla en samhällsviktig tjänst, och tillsyn på distans av vidtagna åtgärder för motståndskraft,
- 2) utföra eller beställa säkerhetsrevisioner, och
- 3) förelägga verksamhetsutövaren att, inom en rimlig tidsfrist, lämna nödvändig information för att landskapsregeringen ska kunna bedöma vidtagna åtgärder för motståndskraft och bevis på att åtgärderna faktiskt har genomförts.

Landskapsregeringen kan vid konstaterade brister eller överträdelse av skyldigheter enligt 4 kap. vid efterlevnadskontroll av en kritisk verksamhetsutövare, med hänsyn tagen till överträdelsens allvarighet, förelägga verksamhetsutövaren att, inom en rimlig tidsfrist, vidta nödvändiga och proportionerliga åtgärder för att avhjälpa brister eller överträdelser och att lämna information om vidtagna åtgärder.

37 §

Allmän inriktning på tillsyn och efterlevnadskontroll av väsentliga och viktiga verksamhetsutövare

Landskapsregeringen ska på ett ändamålsenligt sätt övervaka och vidta de tillsyns- och efterlevnadskontrollåtgärder vilka krävs för att säkerställa att väsentliga och viktiga verksamhetsutövare efterlever denna lag.

Landskapsregeringen kan prioritera tillsyn och fastställa tillsynsmetoder vilka möjliggör att vid utövandet av dess tillsynsuppgifter prioritera uppgifter enligt en riskbaserad bedömning.

Landskapsregeringen ska ha ett nära samarbete med Datainspektionen och Dataombudsmannen när den behandlar cybersäkerhetsincidenter vid väsentliga eller viktiga verksamhetsutövare vilka medför personuppgiftsincidenter.

Landskapsregeringens vidtagna tillsyns- och efterlevnadskontrollåtgärder ska vara effektiva, proportionerliga och avskräckande, med beaktande av omständigheterna i varje enskilt fall. I fråga om efterlevnadskontrollåtgärder ska åtminstone vederbörlig hänsyn tas till följande omständigheter:

- 1) överträdelsens allvar och betydelsen av de bestämmelser vilka har överträtts, varav följande alltid ska anses utgöra en allvarlig överträdelse:
 - a) upprepade överträdelser,
 - b) underlåtenhet att rapportera om eller avhjälpa betydande cybersäkerhetsincidenter,
 - c) underlåtenhet att avhjälpa brister enligt bindande instruktioner eller föreläggande från landskapsregeringen,
 - d) förhindrande av revisioner eller övervakningsverksamhet, och
 - e) tillhandahållande av falsk eller grovt felaktig information,

2) överträdelsens varaktighet,

3) eventuella tidigare relevanta överträdelser,

4) den materiella eller immateriella skada vilken har uppstått, effekter på andra tjänster och det antal användare som berörs,

5) uppsåt eller oaksamhet,

6) de skadeförebyggande och begränsande åtgärder vilka har vidtagits,

7) efterlevnad av godkända uppförandekoder eller godkända certifieringsmekanismer, och

8) i vilken utsträckning ansvariga fysiska eller juridiska personer samarbetar med landskapsregeringen.

Landskapsregeringen ska utförligt motivera sina efterlevnadskontrollåtgärder och innan sådana åtgärder vidtas ska landskapsregeringen underrätta den berörda verksamhetsutövaren om dess preliminära slutsatser och bereda den en rimlig tidsfrist för att lämna synpunkter på dessa, förutom i vederbörligen motiverade fall, i vilka omedelbara åtgärder för att förhindra eller reagera på cybersäkerhetsincidenter skulle förhindras.

Tillsyn och efterlevnadskontroll 3

38 §

Tillsyn och efterlevnadskontroll av väsentliga verksamhetsutövare

Landskapsregeringen kan vid tillsyn av en väsentlig verksamhetsutövare vidta följande tillsynsåtgärder:

- 1) genomföra inspektioner på plats av lokaler och tillsyn på distans av vidtagna åtgärder för cybersäkerhet,
- 2) utföra eller beställa regelbundna och riktade säkerhetsrevisioner,
- 3) utföra ad hoc-revisioner och säkerhetsskanningar, och
- 4) förelägga verksamhetsutövaren att, inom en rimlig tidsfrist, lämna nödvändig information för att landskapsregeringen ska kunna bedöma vidtagna åtgärder för cybersäkerhet, lämna tillgång till nödvändiga uppgifter, handlingar och information för att landskapsregeringen ska kunna utföra sina tillsynsuppgifter, och bevis på genomförandet av cybersäkerhetsstrategier.

Landskapsregeringen kan vid konstaterade brister eller överträdelser vid efterlevnadskontroll av en väsentlig verksamhetsutövare vidta följande efterlevnadskontrollåtgärder:

- 1) utfärda en skriftlig varning till verksamhetsutövaren,
- 2) anta om bindande instruktioner eller förelägga verksamhetsutövaren att avhjälpa konstaterade brister eller överträdelser,
- 3) ålägga verksamhetsutövaren att upphöra med handlingssätt vilka utgör en överträdelse och att avstå ifrån att upprepa dessa,
- 4) ålägga verksamhetsutövaren att säkerställa att nödvändiga åtgärder för cybersäkerhet vidtas eller rapporteringsskyldigheter fullföljs,
- 5) ålägga verksamhetsutövaren att, inom en rimlig tidsfrist, genomföra de rekommendationer vilka har lämnats till följd av en säkerhetsrevision,
- 6) ålägga verksamhetsutövaren att informera de fysiska eller juridiska personer vilka potentiellt kan beröras av ett betydande cyberhot om hotets karaktär och om eventuella skyddsåtgärder eller avhjälpan åtgärder vilka dessa kan vidta som svar på hotet,
- 7) ålägga verksamhetsutövaren att offentliggöra närmare information om dess överträdelser,
- 8) utse en övervakningsansvarig, med väl definierade uppgifter och under en fastställd tidsperiod, i syfte att övervaka verksamhetsutövarens efterlevnad, och
- 9) påföra verksamhetsutövaren en administrativ påföljdssavgift.

Landskapsregeringen kan, om efterlevnadskontrollåtgärder enligt 2 mom. 1–5 punkterna är ineffektiva, fastställa en tidsfrist inom vilken verksamhetsutövaren ska ha vidtagit nödvändiga åtgärder för att avhjälpa konstaterade brister eller uppfylla landskapsregeringens krav.

Landskapsregeringen kan, om en enskild väsentlig verksamhetsutövare underlåter att vidta förelagda åtgärder inom en fastställd tidsfrist enligt 3 mom., fram till dess att föreläggandet har efterföljts vidta följande ytterligare efterlevnadskontrollåtgärder:

- 1) besluta att för viss tid, dock högst fem år, upphäva verksamhetsutövarens koncession, tillstånd eller certifiering, för en del av eller samtliga relevanta tjänster eller verksamheter, och
- 2) besluta att för viss tid, dock högst fem år, förbjuda en fysisk person att vara verksam som ledamot eller ersättare i en styrelse eller förvaltningsråd, verkställande direktör eller i annan därmed jämförbar ställning vid verksamhetsutövaren.

39 §

Tillsyn och efterlevnadskontroll av viktiga verksamhetsutövare

Landskapsregeringen ska, när den får bevis för, indikationer på eller information om att en viktig verksamhetsutövare underlåter att fullgöra sina skyldigheter enligt denna lag, vid behov vidta tillsyns- och efterlevnadskontrollåtgärder i efterhand.

Landskapsregeringen kan vid tillsyn av en viktig verksamhetsutövare vidta följande tillsynsåtgärder, vidta motsvarande tillsynsåtgärder enligt 38 § 1 mom., med undantag för regelbundna säkerhetsrevisioner och ad hoc-revisioner enligt 2 och 3 punkterna.

Landskapsregeringen kan vid konstaterade brister eller överträdelser vid efterlevnadskontroll av en viktig verksamhetsutövare vidta motsvarande efterlevnadskontrollåtgärder enligt 38 § 2 mom., med undantag för utseende av en övervakningsansvarig enligt 8 punkten.

Tillsyn och efterlevnadskontroll 4

40 §

Rätt att få information

Landskapsregeringen har trots sekretessbestämmelser och andra begränsningar vilka gäller utlämnande av information rätt att av en verksamhetsutövare få den information vilken är nödvändig för att landskapsregeringen ska kunna utföra sina tillsynsuppgifter och övriga uppgifter enligt denna lag.

Landskapsregeringen ska i begäran om information ange syftet med begäran och precisera den begärda informationen. Informationen ska lämnas ut utan dröjsmål, i den form vilken landskapsregeringen har begärt och avgiftsfritt.

Landskapsregeringen har trots sekretessbestämmelser och andra begränsningar rätt att till Finlands gemensamma kontaktpunkter, enhet för hantering av it-säkerhetsincidenter och tillsynsmyndigheter lämna ut den information vilken är nödvändig för att de ska kunna utföra sina uppgifter enligt cybersäkerhetslagen och lagen om skydd av samhällets kritiska infrastruktur och om stärkande av samhällets motståndskraft.

41 §

Inspektioner

Landskapsregeringen kan utföra inspektioner på plats av kritiska, väsentliga och viktiga verksamhetsutövare inbegripande den kritiska infrastruktur och de lokaler som kritiska verksamhetsutövare använder för att tillhandahålla sina samhällsviktiga tjänster, i syfte att tillse att skyldigheterna enligt denna lag eller beslut fattade med stöd av denna lag fullgörs.

Landskapsregeringen har i samband med en inspektion rätt att på tillsynsobjektet få tillträde till alla fastigheter, byggnader, lokaler, kommunikationsnät, nätverks- och informationssystem och andra system vilka är nödvändiga för inspektionen samt andra utrymmen. En inspektion får dock inte ske i utrymmen vilka är avsedda för boende av permanent natur.

Landskapsregeringen har vid inspektion rätt att trots sekretessbestämmelser eller andra begränsningar få redogörelser för och få granska den information och de handlingar, maskinvaror, programvaror, utförda åtgärder och andra säkerhetsarrangemang vilka krävs av verksamhetsutövare enligt denna lag och vilka är nödvändiga för utförandet av tillsynsuppgiften, utförandet av behövliga tester och mätningar samt för att granska de säkerhetsarrangemang vilka verksamhetsutövaren har genomfört.

Landskapsregeringen kan, om det är nödvändigt på grund av inspektionens art eller av tekniska orsaker vilka har samband med den, begära att en annan myndighet förrättar inspektionen eller vid inspektionen anlita en annan myndighet, annat bedömningsorgan eller annan utomstående expert. De vilka förrättar inspektionen och vilka deltar i denna ska ha sådan utbildning och erfarenhet vilken behövs för att utföra inspektionen. På utomstående experter tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de sköter uppgifter enligt denna paragraf. Bestämmelser om skadeståndsansvar återfinns i skadeståndslagen (FFS 412/1974).

På förfarandet vid inspektioner i övrigt tillämpas vad som i 34 § i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland föreskrivs om inspektion.

Tillsyn och efterlevnadskontroll 5

43 §

Anmälan av överträdelser vilka utgör personuppgiftsincidenter

Landskapsregeringen ska, om den vid tillsyn eller efterlevnadskontroll gentemot väsentlig eller viktig verksamhetsutövare får kännedom om att en överträdelse av skyldigheter enligt 5 kap. även kan utgöra en personuppgiftsincident enligt den allmänna dataskyddsförordningen, utan onödigt dröjsmål anmäla saken till Datainspektionen eller, i tillämpliga fall, Dataombudsmannen.

Landskapsregeringen ska, om den behöriga tillsynsmyndigheten enligt den allmänna dataskyddsförordningen är etablerad i en annan medlemsstat i Europeiska unionen, anmäla saken till Datainspektionen eller, i tillämpliga fall, Dataombudsmannen.

44 §

Vite samt hot om tvångsutförande och avbrytande

Landskapsregeringen kan förena ett beslut vilket den har fattat med stöd av denna lag med vite, hot om tvångsutförande eller, i tillämpliga fall, hot om avbrytande, för vilka landskapslagen (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen tillämpas.

45 §

Administrativ påföljdsavgift

Landskapsregeringen kan genom beslut ålägga en enskild verksamhetsutövare, vilken uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot dess skyldigheter enligt denna lag, att erlägga en administrativ påföljdsavgift.

Landskapsregeringen ska i varje enskilt fall, när den fattar beslut om huruvida en väsentlig eller viktig verksamhetsutövare ska påföras en administrativ påföljdsavgift och vid bedömningen av avgiftsbeloppets storlek, ta vederbörlig hänsyn till samma omständigheter enligt 37 § 4 mom. som vid dess vidtagande av övriga efterlevnadskontrollåtgärder.

En administrativ påföljdsavgift vilken påförs en kritisk verksamhetsutövare ska som minst uppgå till minst 2 000 och som högst till 20 000 euro.

En administrativ påföljdsavgift vilken påförs en väsentlig verksamhetsutövare ska som högst uppgå till 10 000 000 euro eller 2 % av den totala globala årsomsättningen, under det föregående räkenskapsåret, för det företag vilket den väsentliga verksamhetsutövaren tillhör, beroende på vilken siffra som är högst.

En administrativ påföljdsavgift vilken påförs en viktig verksamhetsutövare ska som högst uppgå till 7 000 000 euro eller 1,4 % av den totala globala årsomsättningen, under det föregående räkenskapsåret, för det företag vilket den viktiga verksamhetsutövaren tillhör, beroende på vilken siffra som är högst.

Landskapsregeringen ska, om påföljdskollegiet har beslutat att påföra en verksamhetsutövare en administrativ sanktionsavgift enligt den allmänna dataskyddsförordningen, inte påföra en väsentlig eller viktig verksamhetsutövare en administrativ påföljdsavgift för en överträdelse enligt 41 § och vilken följer av samma gärning.

Tillsyn och efterlevnadskontroll 6

46 §

Verkställighet av påföljdsavgift

Bestämmelser om verkställighet av påföljdsavgifter finns i lagen om verkställighet av böter (FFS 672/2002). En påföljdsavgift preskriberas när fem år har förflutit från den dag då det lagakraftvunna beslutet om avgiften meddelades.

47 §

Ändringssökande

En berörd verksamhetsutövare vilken inte är nöjd ett av landskapsregeringens beslut får söka ändring genom besvär hos Högsta förvaltningsdomstolen, på det sätt som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (FFS 808/2019).

9 kap.

Särskilda bestämmelser

48 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den

Förhållandet till rikets lagstiftning och riksmyndigheterna

- Rikets genomförande kommer att reglera de verksamhetsutövare vars verksamhet faller inom ramen för dess lagstiftningsbehörighet.
- Rikets genomförande kommer vidare komplettera det åländska, till följd av dess behörighet över förhållandet till utländska makter och behörighet att vidta de åtgärder vilka EU-rätten föreskriver ska vidtas av en nationell instans.
 - Det handlar dels om att kommunikationen till kommissionen och andra medlemsstater ska gå via rikets gemensamma kontaktpunkter eller behöriga myndigheter.
 - Det handlar dels om att riket ansvarar för de nationella strategierna för cybersäkerhet och motståndskraft, den nationella riskbedömningen, förteckningen över klassificerade och identifierade verksamhetsutövare.

Konsekvenser för landskapskapet

5.2 Ekonomiska verkningar

Lagförslaget kan förväntas leda till ökade ekonomiska kostnader för berörda verksamhetsutövare, till följd av lagens krav på utbildning, riskhanteringsåtgärder och rapporteringsskyldigheter.

Det är på förhand nära nog omöjligt att uppskatta hur många verksamhetsutövare på Åland som kommer att omfattas av regleringen och i vilken mån dessa behöver vidta ytterligare riskhanteringsåtgärder för ökad cybersäkerhet och motståndskraft i förhållande till dagsläget.

Lagförslagets införande av rapporteringsskyldighet vid incidenter och krav på informationsutbyten kan dock förväntas leda till en ökad administration, i den mån som en verksamhetsutövare är föremål för cybersäkerhets- eller andra incidenter. Vidare kan landskapsregeringens tillsyn förväntas leda till ökade kostnader för landskapsregeringen, jämte ett visst kostnadsdrivande merarbete för tillsynade verksamhetsutövare.

Klart står därmed att lagförslaget innebär ökade kostnader för berörda verksamhetsutövare, emedan storleken på dessa kan komma att variera kraftigt beroende på sektor och till vilken grad visst arbete sker redan idag sker vid en viss verksamhetsutövare.

En viktig verksamhetsutövare kan inom ramen för sitt ålagda cybersäkerhetsarbete förväntas åtminstone ha ett grundläggande skydd på plats, bestående av brandväggar, antivirusskydd, skydd för enheter samt processer för incidenthantering, driftskontinuitet och krishantering. För väsentliga verksamhetsutövare kan vidare säkerhetsövervakning samt egna återkommande säkerhetsrevisioner och penetrationstester förväntas tillkomma. Beroende på riskanalysen, storleken och huruvida verksamhetsutövaren är viktig eller väsentlig kan årliga kostnader för åtgärder för cybersäkerhet för en genomsnittlig berörd verksamhetsutövare förväntas ligga på ungefär 30 000–100 000 euro per år.

Samtidigt förväntas lagförslaget leda till minskade negativa ekonomiska konsekvenser till följd av cybersäkerhets- eller andra incidenter hos verksamhetsutövare, såväl för samhället i stort som för verksamhetsutövarna själva och andra verksamhetsutövare, myndigheter eller enskilda vilka nyttjar deras produkter eller tjänster.

Landskapsregeringen förväntas i samband med genomförandets ikraftträdande och dess identifiering av kritiska, väsentliga och viktiga verksamhetsutövare genomföra en mer utförlig och konkret analys av vilka verksamhetsutövare som omfattas och den aktuella lägesbilden avseende deras cybersäkerhets- och motståndskraftsarbete.

Konsekvenser för landskapskapsregeringen och dess underlydande myndigheter

Landskapsregeringens digitaliseringsenhet förväntas genom lagstiftningen påföras uppgifter motsvarande åtminstone två nya årsverken över tid, ett för lösandet av landskapsregeringens uppgifter i egenskap av enhet för hantering av cybersäkerhetsincidenter och cyberkrishanteringsmyndighet och ett för lösandet av landskapsregeringens övriga tillsynsuppgifter och administration. Den årliga kostnaden för de två årsverkerna per beräknas utifrån 2024 års löneklasser till ett maximalt totalbelopp om ungefär 170 000 euro per år. Därtill förväntas digitaliseringsenheten få ökade utgifter om ungefär 60 000 euro för upphandling av nya arbetsverktyg och licenser till dessa till följd av landskapsregeringens ålagda myndighetsuppdrag samt ungefär 60 000 euro för framtagandet av nya arbetsrutiner och arbetsprocesser samt dokumentation av dessa för landskapsregeringens eget cybersäkerhetsarbete. Dessa totala uppskattade kostnadsökningar om ungefär 290 000 euro under det första året, följda av en årlig kostnad om ungefär 170 000 euro, bedöms kunna hanteras inom ramen för Digitaliseringsenhetens nuvarande budget, förutsatt att några sänkningar av denna inte sker under kommande år.

Landskapsregeringen förväntas vidare påföras kostnadsökningar motsvarande åtminstone ett årsverke över tid, förslagsvis vid landskapsregeringens regeringskansli, för lösandet av landskapsregeringens tillsynsuppgifter till följd av genomförandet av motståndskraftsdirektivet med motståndskraft och allmän säkerhet som huvuduppgift, uppgående till en årlig kostnad om ungefär 80 000 euro per år. Den nya tjänsten skulle även kunna fungera som samordnare av landskapsregeringens redan förekommande och i dagsläget uppdelade säkerhets- och beredskapsarbete. Regeringskansliet kan till följd av detta förväntas drabbas av kostnadsökningar om ungefär 30 000 euro per år för nödvändig upphandling av utbildning samt nya arbetsverktyg och teknisk utrustning, vilket medför totala kostnadsökningar för Regeringskansliet om ungefär 110 000 euro per år.

Landskapsregeringen har för närvarande ingen tjänsteman i beredskap eller annan typ av jour eller beredskap för att hantera oförutsedda händelser, incidenter eller allvarliga störningar vilka inträffar efter ordinarie arbetstid. Dessutom saknas en samordningspunkt för landskapsregeringens krisledning, varvid en tjänsteman fungerar som central kontaktyta för andra aktörer vid oförutsedda händelser, incidenter eller allvarliga störningar inom landskapsregeringens verksamhetsområden. Beredskap och behov kan samordnas inom ramen för landskapsregeringen, men det krävs att varje förvaltning och verksamhetsområde har förmåga att verkställa sina beredskapsåtgärder inom ramen för ett systematiskt arbetssätt. För att upprätthålla en sådan beredskap över tid bedöms ungefär fem årsverken behövas, vilket i dagsläget inte finns på plats eller har planerats för. För det fall att något sådant inte införs kan landskapet nödgas ingå en överenskommelseförordning med riket om skötandet av exempelvis uppgifterna rörande stöd vid incidenthanteringen och incidentrapporteringen vilka åläggs enheten för hantering av cybersäkerhetsincidenter på tider och dagar utanför ordinarie arbetstider och dagar som inte är helgdagar. En överenskommelseförordning innebär dock att landskapet åläggs en avgift motsvarande kostnaden för den tjänst vilken en av rikets myndigheter tillhandahåller till landskapet.

Landskapsregeringens underlydande myndigheter, samt i förekommande fall enskilda kommuner och kommunala myndigheter, kan vidare, i egenskap av att de uppfyller kraven för att klassificeras eller identifieras som kritiska, väsentliga eller viktiga verksamhetsutövare, förväntas drabbas av samma verkningar som övriga enskilda verksamhetsutövare till följd av lagens kravställning.

Frågor och diskussion

rickard.stenman@regeringen.ax